



**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-08-24 Nr. 429-453

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė Transporto priemonių draudimo sutartį (liudijimas TIA Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kuria Transporto priemonių draudimo taisyklių Nr. 021 (2021 m. gruodžio 14 d. redakcija) pagrindu laikotarpiui nuo 2022 m. rugpjūčio 10 d. iki 2023 m. rugpjūčio 9 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su automobilio *BMW M550D XDRIVE* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) naudojimu (toliau – KASKO sutartis).

2022 m. lapkričio 8 d. automobilis pateko į eismo įvykį: pareiškėjas nesilaikė saugaus greičio, todėl atsitrenkė į dešinėje kelio pusėje esančius atitvarus. Apie įvykį pareiškėjas informavo draudiką, šis pradėjo žalos administravimą pagal KASKO sutartį.

2022 m. lapkričio 9 d. draudiko partnerės UAB „Edvardo servisas“ specialistai apžiūrėjo automobilio apgadinius, juos užfiksavo nuotraukose ir jas perdavė draudikui.

2022 m. lapkričio 10 d. draudikas parengė pareiškėjo automobilio remonto sąmatą pagal vizualiai matomus sugadinius ir apskaičiavo, kad remontas kainuotų 5 458,75 Eur. Apie tai buvo informuotas pareiškėjas.

2022 m. gruodžio 12 d. pareiškėjas pateikė draudikui turto vertinimo paslaugas teikiančios UAB „Asistavita“ specialistų parengtą kilnojamojo turto vertinimo ataskaitą Nr. KK220331 (toliau – Vertinimo ataskaita), kurioje nustatyta 8 370 Eur be PVM automobilio remonto kaina.

2022 m. gruodžio 22 d. draudikas perskaičiavo remonto darbų sąmatą, atsižvelgęs į naujai paaiškėjusius ir, draudiko nuomone, pagrįstus defektus. Žalos dydis buvo apskaičiuotas pagal trijų draudiko partnerių – remonto įmonių darbų įkainio vidurkį ir automobilių dalių tiekėjos UAB „Smartlinė“ kainininką. Tą pačią dieną draudikas informavo pareiškėją apie apskaičiuotą 7 783,42 Eur draudimo išmoką ir, draudiko savitarnos sistemoje gavęs pareiškėjo patvirtinimą dėl apskaičiuoto nuostolių dydžio, 2022 m. gruodžio 23 d. išmokėjo pareiškėjui draudimo išmoką.

2023 m. vasario 20 d. pareiškėjas pateikė draudikui pretenziją, kurioje prašė žalą atlyginti (draudimo išmoką mokėti) pagal Vertinimo ataskaitą. Pareiškėjas laikėsi pozicijos, kad būtent Vertinimo ataskaitoje pateikti automobilio remonto darbų skaičiavimai geriausiai atspindi realiai pareiškėjui padarytą žalą, o draudiko eksperto skaičiavimai atlikti nesivadovaujant teisės aktų reikalavimais. Draudikas šią pareiškėjo pretenziją tenkinti atsisakė.

Draudiko priimti sprendimai pareiškėjo netenkino, todėl jis kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą ir įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą atsižvelgiant į Vertinimo ataskaitoje nustatytą remonto kainą. Anot pareiškėjo, į draudiko parengtą remonto sąmatą nebuvo įtrauktos svarbios elektronikos detalės, be kurių automobilis negali būti eksploatuojamas, nes nebus techniškai tvarkingas.

Lietuvos bankas gavo draudiko atsiliepimą į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas nurodė manąs, kad pareiškėjo keliami reikalavimai yra nepagrįsti, ir prašė juos atmesti. Anot draudiko, KASKO sutartimi šalys susitarė, kad nuostolio dydį nustato draudikas, remdamasis realiais remonto faktais ir mastą patvirtinančiais duomenimis arba pagal būtinas remonto išlaidas, sudarant teorinę remonto darbų sąmatą. Pareiškėjas nepateikė duomenų apie faktinį remontą, todėl žala buvo vertinama pagal būtinas remonto išlaidas.

Draudikas pakartoję galutinę išmoką apskaičiavęs pagal draudiko partnerių valandinį įkainį ir remdamasis UAB „Smartlinė“ kainininku. Draudikas nesutiko perskaičiuoti draudimo išmokos pagal Vertinimo ataskaitą, nes joje nurodyti valdiniai darbų įkainiai neatitinka draudiko partnerių įkainio, o detalių kainos, tikėtina, yra gamintojo oficialaus atstovo dalių kainos (didžiausios rinkoje), be to, nėra duomenų, kad tokiomis kainomis pareiškėjas detales būtų įsigijęs. Nepateikus faktinį įsigijimą patvirtinančių duomenų, dalių kaina buvo įvertinta draudiko pasirinktu būdu.

Atsiliepime papildomai paaiškinta, kad skirtumas tarp Vertinimo ataskaitoje nurodytos remonto kainos ir draudiko nustatytų remonto sąnaudų skiriasi ne tik dėl keičiamų dalių kainos ir remonto įkainių skirtumo, bet ir dėl remonto darbų masto. Draudikas teigė nevertinęs šių Vertinimo ataskaitoje nurodytų dalių ir medžiagų, reikalingų remontui, pozicijų: „p. d. kronšteino rėmas, oro filtro įs. antgalis, oro filtro įs. antgalis, g. k. rato guolis, greičio reguliavimo daviklis, aušinimo skystis“. Šios pozicijos, anot draudiko, įtrauktos Vertinimo ataskaitoje, tačiau draudikui nebuvo pateikti duomenys apie šių dalių ir medžiagų keitimo poreikį. Kita vertus, draudikas paaiškino į remonto sąmatą įtraukęs dalis ir medžiagas, kurių nėra Vertinimo ataskaitoje: „V skyriaus apsauga, g. k. šilum. Izoliacija, g. d. šilum. izoliacija, naktinio vaizdo kamera“.¹ Atsižvelgęs į visas žalos administravimo aplinkybes, draudikas mano, kad draudimo išmoką apskaičiavo teisingai, remdamasis šalių sudarytos KASKO sutarties sąlygomis.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus matyti, kad šalių nesutarimai kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios 2022 m. lapkričio 8 d. įvykio metu patirtą žalą, dydžio. Draudikas išmokėjo pareiškėjui 7 783,42 Eur draudimo išmoką už žalą automobiliui, tačiau pareiškėjas reikalavo Vertinimo ataskaitoje nustatytas automobilio atkūrimo sąnaudas atitinkančios draudimo išmokos – 8 370 Eur be PVM.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudikas draudimo išmoką apskaičiavo ir išmokėjo remdamasis šalių sudarytos KASKO sutarties sąlygomis.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje įtvirtinta draudimo sutarties samprata: draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo išmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalimi, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Tai reiškia, kad sutartis jos šalims yra privaloma ir vykdytina. Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai įpareigoja sutarties šalis savo prievolės vykdyti sąžiningai, tinkamai, pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra – vadovaujantis protingumo kriterijais.

Nagrinėjamu atveju šalys sudarė savanorišką draudimo sutartį. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Pažymėtina, kad kasacinis teismas yra ne kartą pabrėžęs, jog draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, kurios laikomos standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis, paprastai taikomomis visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose. Draudimo

¹ Vertinimo ataskaitoje yra įtrauktas tik naktinio vaizdo kameros lęšio apdailos keitimas.

taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini.² Draudimo taisyklėse taip pat įtvirtinama nuostolių nustatymo tvarka, draudimo išmokų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarka bei terminai ir kitos Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalyje nurodytos draudimo sutarties sąlygos.

Nagrinėjamu atveju tarp šalių nėra ginčo dėl įvykio pripažinimo draudžiamuoju, tačiau šalys nesutaria dėl draudimo išmokos dydžio. Pažymėtina, kad draudimo išmokos apskaičiavimo ir mokėjimo tarka yra nustatyta Taisyklių E dalies 2 skyriuje. Remiantis šio skyriaus 85 punktu, draudimo išmoka apskaičiuojama, visų pirma, atsižvelgiant į nuostolių dydį. Pagal 77 punktą, transporto priemonės sugadinimo atveju nuostolio dydis nustatomas pagal sugadintos transporto priemonės ar jos detalių ir (ar) dalių rinkos vertę, buvusią iki draudžiamojo įvykio, atkurti būtinas remonto išlaidas, kurias sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) ir dažymo darbų vertė.

Remiantis 79.1 papunkčiu, jeigu nepateikiami transporto priemonės remonto išlaidas ir apmokėjimą patvirtinantys dokumentai, būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos be PVM pagal gamintojo rekomenduojamus laiko normatyvus, bet ne didesnius nei draudiko rekomenduojamo autoserviso valandiniai įkainiai, ir draudiko nurodytus keičiamų detalių ir (ar) dalių (naujų neoriginalių, naudotų, o jų nesant rinkoje – naujų originalių), atitinkančių sugadintos transporto priemonės technologijos lygį, atsižvelgiant į kainą, kurią už detales ir (ar) dalis sumokėtų draudikas.

Bylos duomenų pagrindu nėra pagrindo konstatuoti, kad automobilis buvo faktiškai remontuojamas arba kad buvo įsigytos remontui reikalingos dalys. Tokių duomenų pareiškėjas nepateikė. Atitinkamai konstatuotina, kad draudimo išmoka nagrinėjamu atveju turėtų būti apskaičiuojama, remiantis Taisyklių 79.1 papunktyje nustatyta tvarka, pagal būtinas remonto išlaidas be PVM, pagal ne didesnius nei draudiko partnerių autoservisų taikomus remonto darbų įkainius ir ne didesnes dalių kainas, nei būtų taikomos įsigyjant jas tarpininkaujant draudikui.

Savo reikalavimą pareiškėjas grindė Vertinimo ataskaitoje pateiktais skaičiavimais ir iš esmės laikė, kad draudikas turėtų besąlygiškai ja vadovautis. Vis dėlto pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaitos, neginčijant jose nurodytų duomenų teisingumo, yra tik vieni iš, bet ne vieninteliai, žalos dydį padedančių nustatyto įrodymų, todėl turėtų būti vertinamos atsižvelgiant į visų turimų įrodymų visumą. Vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Be to, būtina įvertinti ir šalių sudarytos KASKO sutarties sąlygas, atkreipiant dėmesį į pirmiau aptartą joje nurodytą draudimo išmokos apskaičiavimo tvarką.

Įvertinus draudiko sąmatą, kuria remiantis buvo apskaičiuota ir išmokėta galutinė draudimo išmoka, ir Vertinimo ataskaitoje pateiktą remonto sąmatą, matyti, kad remonto kainų (atitinkamai ir draudimo išmokos) skirtumai, visų pirma, susidaro dėl skirtingų vertintų remonto darbų įkainių ir remontui reikalingų dalių bei medžiagų kainų. Pavyzdžiui, Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje remonto darbų kaina apskaičiuota vertinant 31,61 Eur valandinį darbų įkainį, o draudikas vertino, kad remonto darbų valandinis įkainis yra 27,50 Eur. Detalių kainos, kaip minėta, taip pat skiriasi. Pavyzdžiui, kairės pusės žibintas (dalies Nr. 63 11 7 352 481) draudiko sąmatoje įvertintas 2 058,28 Eur, o Vertinimo ataskaitoje nurodyta tos pačios dalies kaina – 2 598,06 Eur. Atitinkamai skiriasi ir kai kurių kitų dalių kainos (kai kurios sutampa arba netgi nurodytos didesnės draudiko sąmatoje).

Taip pat šiek tiek skiriasi sąmatose nurodytų remonto darbų apimtis, t. y. draudiko sąmatoje buvo įvertintas keitimas dalių, kurių keitimas nenumatytas Vertinimo ataskaitoje, ir atvirkščiai. Pavyzdžiui, Vertinimo ataskaitoje yra numatytos remontui reikalingos dalys, kurių nėra draudiko sąmatoje: priekinis valstybinio numerio ženklas „kronšteinas“ (52,21 Eur), priekinis dešinysis „kronšteino“ rėmas (35,28 Eur), galinio buferio centrinė kreipiančioji (84,37 Eur), 2 oro filtro įsukimo antgaliai (20,71 Eur ir 10,56 Eur), galinio kairiojo rato guolis (109,23 Eur), greičio reguliavimo daviklis (2 699,23 Eur), aušinimo skystis (25 Eur). Kita vertus, į draudiko sąmatą kaip keistinos įtrauktos šios dalys: variklio skyriaus apsauga (126,84 Eur), galinė kairė ir galinė dešinė šilumos izoliacija (po 72,75 Eur už kiekvieną). Be to, Vertinimo ataskaitoje nurodytas naktinio vaizdo kameros lęšio apdailos keitimas (449,88 Eur), o draudikas numatė visos naktinio vaizdo kameros keitimą (3 683,96 Eur).

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012.

Pažymėtina, kad pareiškėjas teigė, jog draudikas į sąmatą neva neįtraukė svarbių elektronikos dalių keitimo, tačiau toks pareiškėjo argumentas savaime netenka prasmės įvertinus tai, kad, prieš visų dalių nuvertinimą dėl nusidėvėjimo, draudiko įvertintų dalių, kurios nenurodytos Vertinimo ataskaitoje, bendra kaina (3 956,30 Eur) yra didesnė nei nurodytų Vertinimo ataskaitoje, tačiau neįtrauktų į draudiko sąmatą (3 486,47 Eur). Kadangi automobilis nebuvo remontuojamas pagal remonto sąmatą ir pareiškėjas pasirinko gauti draudimo išmoką pinigais, pareiškėjas gavo ne mažesnę išmoką, nei reiktų į Vertinimo ataskaitą įtrauktų, tačiau draudiko nevertintų dalių įsigijimo kainai padengti.

Net ir be pirmiau minėtų aplinkybių konstatavimo, Lietuvos bankas neturėtų pagrindo nesutikti su draudiko teiginiais, jog nebuvo pagrįstas nurodytų dalių keitimo poreikio ryšys su draudžiamuoju įvykiu. Svarbu akcentuoti, kad turto vertintojas, vertinantis sugadintą transporto priemonę ir rengiantis vertinimo ataskaitą, paprastai siekia nustatyti transporto priemonei padarytą žalą (jos remonto išlaidas), tačiau nevertina draudžiamąjį įvykių aplinkybių ir vertinamos transporto priemonės sugadinimų tarpusavio ryšio ir jų sąsajos su konkrečiu eismo įvykiu aplinkybėmis. Šiuo atveju, nors pareiškėjui buvo žinomas draudiko parengtos sąmatos turinys, jis nepateikė duomenų, kurie pagrįstų, kad draudiko galutinėje sąmatoje nurodytų darbų (įskaitant remontui reikalingas dalis) nepakaktų automobilio būklei iki draudžiamąjį įvykių atkurti.

Lietuvos banko vertinimu, draudimo išmoka nagrinėjamu atveju buvo apskaičiuota remiantis Taisyklių E dalies 2 skyriuje nustatyta tvarka, pagrįstai neįtraukiant PVM dalies (nes nėra pateikti faktinių dalių įsigijimą ar remontą pagrindžiantys dokumentai), atsižvelgiant į būtinus remonto įkainius, apskaičiuotus pagal trijų draudiko partnerių taikomus remonto darbų valandinius įkainius (jų vidurkį) (draudikas pateikė Lietuvos bankui informacinių sistemų išrašus, patvirtinančius trijų draudiko partnerių taikomus remonto įkainius) ir remontui reikalingų dalių kainas, kurios nustatytos pagal UAB „Smartlinė“ kainininką (byloje pateiktas minėtos bendrovės patvirtinimas dėl draudiko sąmatoje nurodytų dalių kainų). Abejoti draudiko sąmatoje nurodytais remonto darbų ir remontui reikalingų dalių bei medžiagų įkainiais Lietuvos bankas nenustatė pagrindo.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad draudimo išmoka apskaičiuota atsižvelgiant į draudžiamąjį įvykių padarinius, vadovaujantis šalių sudarytos KASKO sutarties sąlygomis, kurios abiem ginčo šalims yra privalomos. Dėl šios priežasties pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, laikytinas nepagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis